

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΣΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΤΩΝ ΑΛΤΖΕΡΙΝΩΝ...

(Η τραγωδία του Καταφυγιδιού)

ΤΟ δυτικό μέρος των Κυθήρων, κοντά στο χωριό Μυλοπόταμο, ένα από τα ωραιότερα του νησιού για τ' αβήθονα νερά του και τους ξακουστούς του νερόμυλους, υπήρξε ένα βουνό που το λένε Μεριμηγκάρι. Το Μεριμηγκάρι είχε αρκετά ψηλά και κοντά στην κορυφή του βρισκείται ένα κάθετο άνοιγμα, το Καταφυγάδι, όπως ονομάζεται από τους ντόπιους.

Σήμερα ο επισκέπτης, όταν μπαίνει εκεί μέσα, δεν μπορεί να προχωρήσει πολύ, γιατί το άνοιγμα λίγο παραπέρα είναι φραγμένο από μεγάλες πέτρες. Στα παλιά όμως χρόνια προχωρούσε κανείς βαθειά, άμα ήθελε, κι έφτανε τέλος, σύμφωνα με την πίστι των κατοίκων, στη σπηλιά της Αγίας Σοφίας. Ή σπηλιά αυτή, ή οποία διασώζεται ακόμα και στην όποια μπαίνει κανείς από άλλη είσοδο, είχε γνωστή και στην Εύρωτη, λόγω των θαυμασίων σταλακτιτών της, τους οποίους έβγαζαν πολλοί ξένοι περιηγητές.

Όταν προχωρήσει κανείς αρκετά στο Καταφυγάδι, θα διακρίνει μέσα στο κατηφορικό αυτό άνοιγμα ίχνη παλαιότητας τραγωδίας και καταστροφής, ή οποία έπληξε τους προγόνους των σημερινών νησιωτών, σύμφωνα με τη σχετική παράδοση. Τα ίχνη αυτά συγκολλημένα είναι μερικοί βράχοι μαυρισμένοι απ' τις καπνές κι ένας σωρός από κόκκαλα που έχουν πετρώσει σχεδόν τώρα.

Την ιστορία της καταστροφής που άναφραμε παραπάνω, τη μαθαίνουμε από το βιβλίο ενός Άγγλου περιηγητού, ο οποίος επέσπευθε πρό των το νησι. Στον Άγγλο περιηγητή διηγήθηκε την ιστορία αυτή ένας γέρος απ' τα Κίθηροι, αυτόπτης μάρτυς του τραγικού συμβάντος.

— Το κακό που θα σου διηγηθώ, παιδί μου, άρχισε να λέει ο γέρο νησιώτης, έγινε στα χρόνια τα παλιά, την εποχή της Αγίας Παρασκευής, δόξα νίκη ή χάρι της! Όπου έτοιμήθουν οι άνθρωποι έξω από το καιρό, είχαν μαζευτεί αποβραδύς στην εκκλησία πολλοί θεοφοβούμενοι. Άλλοι πήγαν γιατί είχαν κίματα τάξιμο και άλλοι από εύλαβεια. Έφραλαν τον έσπερινό και σκόπευαν, σύμφωνα με τη συνήθεια που επικρατούσε τότε, να περάσουν τη νύχτα τους γονατιστοί μέσα στο ναό.

Έφραλαν όμως, κοντά το σκουρόπνομα, έφτασε εκεί τρεχάτος απ' το Μυλοπόταμο ένας νέος και τους ειδοποίησε πως Άλτζερνίνοι περπατά αποβόσκοντας στο νησί και πάτησαν το χωριό. Οι άλλοι Μυλοποταμίτες πρόλαβαν και κλείστηκαν στο κάστρο, όπου ήταν πειά σίγουροι.

Αυτός όμως είχε αφήσει τον κίνδυνο της σκλαβιάς κι έτρεξε μόνος του στην Αγία Παρασκευή, όπου βρισκόταν ή Αργυρούλα, ή άμοιρη άραβονισσάκιά του. Ήξερε καλά ο μαντατοφόρος τί περίμενε την άγαπημένη του αν έπεφτε στα χέρια των έπιδρομέων. Γι' αυτό προτίμησε να βρεθεί κοντά της, για να την σκοτώσει εν ανάγκη με τα ίδια του τα χέρια, παρά να την αφήσει σκλάβη στους άπιστους.

Μόλις οι χριστιανοί της Αγ. Παρασκευής έμαθαν το φοβερό κίνδυνο που τους απειλούσε, έσπευσαν άμέσως συμβούλιο για ν' αποφασίσουν πού θα κρυβόντουσαν. Μίλησαν πολλοί και στο τέλος έμειναν σύμφωνοι όλοι τους να κρυφτούν στο Καταφυγάδι.

Έτσι κι έγινε, χωρίς άργηση. Προς τη μέσα μεριά του Καταφυγιδιού στριμωχθήκαν τα γυναικόπαιδα και πού μπρος πήραν με τη σειρά τους θέσι οι άνδρες. Θα ήταν άπάνω—κάτω κρυμμένοι μέσα εκεί έναπό νυχτές.

Ήταν όμως Άλονάκης, μίνας που ο ήλιος σκάει την πέτρα, κι έκανε μεγάλη ζέση. Το στομάχιμα τους στενοχωρούσε πολύ κι ή δίαιμα τους έφραγε τα χείλη. Τα παιδιά που πάντων δεν μπορούσαν να βαστάξουν και γύρευαν διόσνα νερό.

Τότε ο Μίρος —έτσι λεγόταν ο μαντατοφόρος— πήρε μαζί του άλλα δέκα παλληκάρια που τόλεγε ή καρδιά τους, έβαλαν τα σταμνιά στον όμο, έφροδιάστηκαν μ' ένα φανάρι, γιατί γύρω τους απλωνόταν βαθύ σκοτάδι κι έτρεξαν να φέρουν νερό.

Ή τόλη όμως αυτή ήταν γραφτό να προκαλέσει την καταστροφή τους. Οι Άλτζερνίνοι βρισκόντουσαν στο άπέναντι βουνό της Σελήνης κι αντίκρισαν μέσ' στο σκοτάδι της νύχτας το φως του φαναριού. Σκαρφάλωσαν λοιπόν με γρήγορο βήμα κι έφτασαν στη ράχη του Μεριμηγκιού, σέρνοντας μαζί τους για δόγη κι ένα σκλάβο από το Μυλοπόταμο, τον Άντρεά.

Στο μεταξύ τα παλληκάρια είχαν γυρίσει άνάπατα στο Καταφυγάδι, φέρνοντας τα σταμνιά γεμάτα νερό στους διασκομένους. Την ίδια ώρα οι έπιδρομείς έφραξαν εκεί κοντά στο βουνό. Ήρδαντας από τον Άντρεά να τους οδηγήσει στον κρυφώνα των συμπατριωτών του.

Αυτός όμως, πονόφυκος άνθρωπος, δεν ήθελε να πάει στο λαμό του τόσες άθωες νυχτές κι έλεγε στους κατακρυμμένους Άλτζερνίους πως δεν ήξερε τίποτε, γιατί δεν καταγόταν από κείνα τα μέρη. Άλλα οι έπιδρομείς δεν τον άσπευαν, μόνο ξεστόμιζαν βαριές βλαστήμιες και τον έδεχναν αλύπητα.

Το αίμα έτρεχε κατακόκκινο από το κορμί του σκλαβωμένου, μιά αιτός έξακολουθούσε να μη βγάξει λέξη από το στόμα του. Οι έπιδρομείς έφεραν γύρω δίλο το βουνό, γύρισαν, ξαναγύρισαν, αλλά ή έρεινές των πήγανων χαμένες, γιατί δεν έβρισκαν το καταφύγιο.

Οι Άλτζερνίνοι είχαν σκαλίσει απ' το θησι τους και χτυπούσαν πύ δυνατά τώρα τον Άντρεά. Ο Άντρεάς όμως είχε αποφασίσει να θυσιαστή για τη σωτηρία των άλλων και δεν θα μιλούσε με κανέναν τρόπο, ως τη στιγμή που θα ξεπηλούσε.

— Μίλα, άπστε! τον φώναζαν οι λυσσοσπύνοι έπιδρομείς. Θα μίς της που είχε κρυμμένα τα σκηνά, ή να σου πάρουμε το κεφάλι!...

— Δεν ξέρω! άποκρινόταν σπερεότυπα ο Άντρεάς κι άφανε να συνεχίζεται το φοβερό μαρτύριό του.

Ό,τι όμως είχε γραφτό να γίνει, θα γίνει. Σε μιά στιγμή έφτασε απ' απιά του αλμαλώτου μιά κλαμάρωση φωνή μικρού παιδιού που έρχόταν από πολύ βαθειά μέσ' από τα σπλάχνα του βουνού.

Ο Άντρεάς, έβρισκε όπως ήταν, κατάλαβε πως έτσι κινδύνευαν να χαθούν όλοι οι άνθρωποι του Καταφυγιδιού, το όποιο δεν άπείχε από κεί, παρά λίγα βήματα. Μ' όλη λοιπόν την εξάντλησή του, συγκέντρωσε τις τελευταίες του δυνάμεις κι άρχισε να τραγουδά σε δικό του άλλοκοτο σκαπό το παρακάτω τραγούδι:

Πνίξε, σκύλα, το λαγό σου
να μη χάσης το λαό σου!

Αυτό δεν ήταν τραγούδι, αλλά μιά προειδοποίηση, ένα μήνυμα, μιά προσταγή για τη μίνα με το κλαμάρικό της παιδί, που θα μπορούσε να τους προδώσει. Της έλεγε μ' αυτό πως έτρεπε να το στραγγάλισι, γιατί άλλωλώς κινδύνευαν να χαθούν όλοι τους.

Ο Άντρεάς τότε έλεγε και τα ξανάλεγε τραγουδιότα, τα ίδια πάντα λόγια. Έγινε τη φωνή του όσο μπορούσε πιο πολύ και τραγουδούσε διόσνα για να μην άφήσει στο μεταξύ τους συνοδούς του ν' άκούσουν τίποτε. Στην άρχή τα λόγια του έμοιαζαν με τραγούδι, στο τέλος κατάντησαν μοιρολόδι.

Είχε βάλει όλα τα δυνατά του ο δυστυχημένος, φώναζε, ξελαυνηζόταν, σπαρταρούσε απ' την άγωνία, αλλά δεν μπόρεσε να προλάβη τη μεγάλη σιμφορά. Το παιδί, σάν

νάχε μέσα του τον ίδιο τον Άντίχριστο, δεν έκλινε το στόμα του.

Οι Άλτζερνίνοι, όταν το άκουσαν επί τέλους, έτρεξαν μ' αλαλαγμούς στο Καταφυγάδι και ήρτησαν από το άνοιγμα να τους δοθούν μονάχα ή κατέλλες. Άλλά μιά μεγαλόφωνη άρνησι τους ήρθε από το βάθος. Οι χριστιανοί είχαν άπόφρασι να πεθάνουν ως τη τελευταία, αλλά να μην άφήσουν ν' άμψασθούν ή άδερφές των.

Ή λύσσα τότε των Άλτζερνίων έξέσπασε άγρια επάνω στους άθώους. Μάζεψαν ξυλαπάρφρα στην έσοδο του Καταφυγιδιού, έφραξαν πάνω θειάρι και πατράκι και τους έβαλαν φωτιά.

Έπειτα στάθηκαν οι σκληρόκαρδοι γύρω στη μεγάλη φλόγα που ήρθόθηκε ως τα ούράνια, κι άρχισαν να χορομπούν θριαμβευτικά. Έβαζαν δυνατές φωνές χαράς και τα μαύρα τους πρόσωπα γινάλλαν άπαισία στη φοβερή λάμψη.

Από το βάθος του βουνού έδγαναν τώρα κλάματα, άναστεναγμοί, παρακάλια, ξεφωνητά, ένας θόρυβος γεμάτος από ίκεσίες και βλαστήμιες, κάτι το πρωτόπανστο και φρεσάσπιστο.

Σε λίγη όμως ώρα, όλα σάπασαν και τίποτε πειά δεν ξανακούστηκε. Ή θεόρατη φωτιά είχε σβύσει και δεν έμεινε από την καταστροφή παρά ή άπαισία μυρωδιά απ' τις ψημένες σάρκες...

Αυτή είχε ή τραγική ιστορία του Καταφυγιδιού, όπως τη διηγήθηκε στον ξένο περιηγητή ο γέρο νησιώτης που δεν ήταν άλλος από τον ίδιο τον Άντρεά. Ήταν ο μόνος που γλίτωσε από τον έλεθρο, γιατί κατώρθωσε να ξεφύγη τη στιγμή που οι πειρατές άρμύσαν στον κρυφώνα. Έέκοιμε έτσι μακριά απ' τον τόπο της μεγάλης τραγωδίας, έδες τις πληγές του και την άλλη μέρα γύρισε στο ρημαγμένο χωριό του...

Θ. Ν. Σ.

